

Sveriges Blåbandsförbund avger här vårt remissvar till:

En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23)

Mottagare

Socialdepartementet

Enheten för hälsa och civilsamhälle samt enheten för sjukvård och läkemedelsfrågor

Ert diarienummer: **S2024/00726** s.remissvar@regeringskansliet.se (s.hc@regeringskansliet.se)

Inledning

Blå Bandet är en demokratisk folkrörelse, som på kristen grund vill engagera människor för personlig helnykterhet och arbeta för ett hållbart samhälle med visionen: Ett tryggt samhälle fritt från alkohol och andra droger där alla människor har lika värde.

Sammanfattning

Sveriges Blåbandsförbund (Blå Bandet) har inbjudits att vara remissinstans för betänkandet av utredningen: Lustgas och vissa frågor inom alkohol- och tobaksområdet.

Vi välkomnar att åtgärder som syftar till att skydda barn och unga för bruk av medel som skadar dem vidtas. Att barn och unga ska få en trygg uppväxt utan att drabbas av eller lockas till produkter som innehåller nikotin, alkohol och lustgas är en självklarhet.

Tyvärr ser inte verkligheten ut så idag, därför är många av betänkandets förslag bra för att begränsa dessa skadliga produkter. Flera av förslagen bygger på åldersgränsen 18 år, därför vill vi uppmärksamma att även unga vuxna lockas till nikotinprodukter, alkohol och lustgas och att begränsande insatser även behövs för de som är 18 år och äldre.

Eftersom flera av förslagen innebär utökade kontroller framhåller vi att det också behöver avsättas resurser så att detta kan genomföras i tillräcklig omfattning.

Nikotin

- Bra att det tydligt föreslås att hela skolområdet ska vara fri från tobak och nikotin, även för exponering, vilket innebär att det även ska omfatta alla vuxna som befinner sig i och omkring skolans lokaler.
- Ett gränsvärde på 12 g nikotinhalt i tobaks- eller nikotinsnus kan uppfattas som "riskfri gräns". Samtidigt är det dock bra att en gräns införs som borde bli ännu lägre.
- Bra att förbud mot langning föreslås.
- Bra att det föreslås förvaringsförbud.
- Vi saknar ett reklam- och främjandeförbud (liknande för alkohol). Detta borde ingått i remissförslaget. Nikotin- och tobaksvaror ska inte användas som lock- eller kampanjvara hos fysiska och digitala försäljningsställen.

Alkohol

- Att servera alkohol ska inte jämföras med matsservering - regelverk kring alkohol ska fortsätta utifrån folkhälsoperspektiv, inte utifrån restaurangers företagsekonomi. I förslaget om förändrat krav på mat anges att det är "*betungande för serveringsställen att tvingas servera mat efter klockan 22.00.*" Vi avstyrker detta förslag eftersom det är alkoholservingen som ska begränsas, inte utbudet av mat.
- Bra förslag när det gäller alkoholdrycker på fartyg.
- Bra förslag att tydliggöra serveringstid för alkohol i cateringsammanhang.

- Vi motsätter oss förslaget att möjliggöra provsmakning av alkohol hos tillverkare. Alkohol är inte vilken vara som helst - bruket måste begränsas av omsorg om människor. Att på detta sätt öppna för provsmakning ökar tvärtom tillgängligheten. Skulle lagstiftaren ändå välja att gå vidare med förslag om att tillåta provsmakning bör det åtminstone förknippas med krav på ansökan hos kommunen istället för enbart anmälan.
- Bra förslag att förbjuda kommersiellt främjande av detaljhandel och privatinförsel av alkoholdrycker.
- Bra förslag att utvidga krav på informationstexter (varningstexter) från det som idag endast gäller tryckta medier till alla former av marknadsföring, oavsett i vilket medium det sker. Vi ser gärna att man även ser över varningstexterna som kan bli ännu tydligare om alkoholens risker. Vi önskar dock att man går ännu längre och helt förbjuder marknadsföring av alkoholprodukter.

Lustgas

- Vi ser med oro på hur användning av lustgas används som berusningsmedel. Därför är det bra att det föreslås en ny lag som begränsar mängden som en privatperson ska få köpa samt att åldersgräns införs. Vi ser dock behov att detta följs upp och att ytterligare begränsningar kan behöva göras.

Marknadsföring

- I remissen nämns "marknadsföring av alkohol". Vi föreslår att ordet "marknadsföring" inte används i beskrivningar av tillgängligheten när det gäller alkohol, lustgas, nikotin- och tobaksvaror. Dessa varor behöver ingen marknadsföring eftersom tillgängligheten ska begränsas.

Tillsyn

- I förslaget ges Folkhälsomyndigheten i uppdrag att ha tillsynsansvar över att de föreslagna lagarna och föreskrifter följs. Vi framhåller att det måste avsättas resurser så att detta kan genomföras i praktiken. Det gäller även för polisen som också föreslås få i uppdrag att se till att de nya lagarna efterlevs.

Regelverk, villkor, straff

- I förslagen om likabehandling av ansökningar med mera, vill vi att inblandade myndigheter har en fortsatt restriktiv hållning och avstår från lättnader i regelverk, villkor och straff. De produkter som utredningen behandlat är inget som krävs för ett gott liv. Istället förorsakar de stora samhällskostnader och förkortar livet för stora användargrupper. För detta finns omfattande forskning och evidens i Sverige och i övriga världen. Vidare är det många anhöriga - barn, unga och vuxna - som drabbas negativt av närstående med beroendeproblematik.

Sveriges Blåbandsförbund

Ann-Marie Lindgren
Förbundsordförande

Per-Olof Svensson
Organisationssekreterare